

Antoni Serra

De l'u al deu,
western

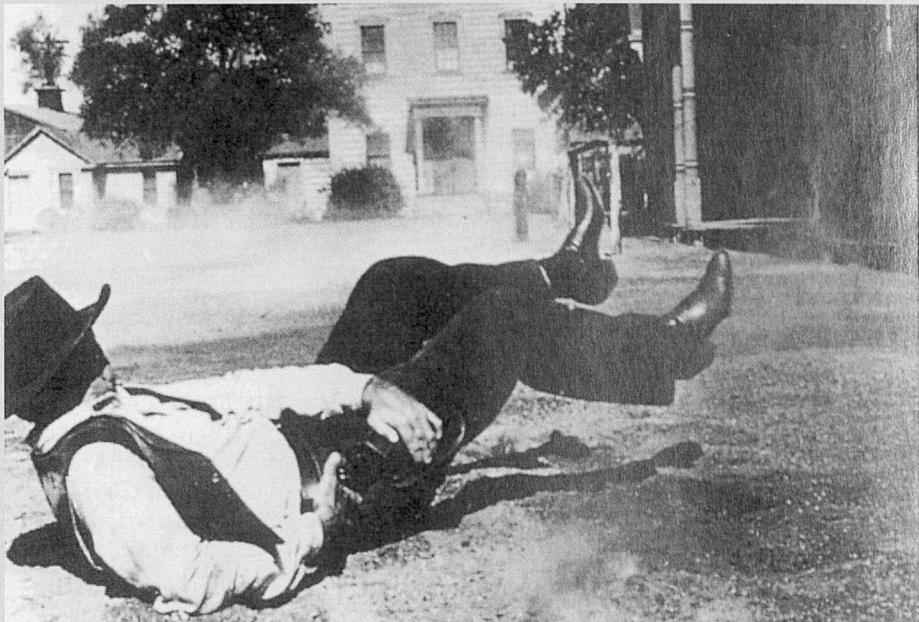
Reivindicació o màgia a *High Noon*?

El passat mes d'abril, Guillem Fiol assenyalava de passada un aspecte del film de Zinnemann, *High Noon*, que no sé si qualificar d'essencial o si d'accidental: la possible al·lusió crítica al maccarthisme.

He de confessar que aquells anys cinquanta internacionals —jo era un al·lotot que estava a punt d'acabar el batxillerat amb examen d'Estat inclòs—, tristament condicionats per la cacera de bruixes del senador McCarthy, em semblaren abominables. És clar que no va ser el resultat de veure per primer cop *El punt del migdia* (així s'ha traduït al català *High Noon*), allà al cinema Alcázar del meu poble. No, aleshores era massa innocent i confiat: encara dubtava de la possible existència o no de l'ànima. Va ser ja en els anys seixanta, després d'haver llegit Dashiell Hammett i Lillian Hellman, dues de les víctimes de la repressió, que vaig tenir consciència que la democràcia fàcilment pot acabar deformant-se per les actituds dictatorials dels imbècils amb poder...

I jo crec —sense que en vulgui fer un dogma, d'això, és clar— que *El punt del migdia* és un western —diria més: un magnífic *western* amb totes les grandeses i misèries a què obliga el gènere— que té, i no precisament per descuit, el caràcter reivindicatiu contra la por, el terror, el silenci a que estaven sotmesos el nord-americans.

El punt del migdia, amb (l'expressió per inexpressiu, certament, però no tant com Humphrey Bogart) Gary Cooper i la jove Grace Kelly, per no citar una sèrie d'intèrprets que anirien a més, Lon Chaney, Lee Van Cleef i Katy Jurado, és un dels films que més m'interessaren de Fred Zinnemann. Té intensitat, força, lentitud exasperant (necessària pel desenvolupament de la trama) i, sobretot, hi juga un paper important el temps. El pas del temps, és clar. Els rellotges en són quasi bé protagonistes: una hora es converteix, magistralment, en una eternitat... una eternitat que acaba amb el *the end* clàssic, perquè, en cas contrari, no hauria estat un *western*. M'agrada com Zinnemann resol el llenguatge cinematogràfic, com juga amb l'adhesió i amb el pànic,

com aconsegueix que uns personatges es presentin vius i de carn i os, com una petita ciutat o poble —l'escena de l'església, amb míting vibrant i discussió col·lectiva enverinada— perd la dignitat a causa de la incertitud del futur tèrbol i tenebrós... Per a Fernández-Santos, aquest film de Zinnemann anuncia l'obertura del *western* a nous camps d'expressió i d'acció. És possible. De fet, crec que Zinnemann va saber complementar el caràcter reivindicatiu (per a Román Gubern «aparenta ser una alegoria del miedo nacional que atenzó al país» —els Estats Units de la postguerra mundial) amb la màgia sòbria del blanc i negre. Hi ho va fer magistralment, malgrat el poeta de cartró pedra i de mediocritats ampul·loses —ai, *vendaval, vendava!*—, el *nobelable* Pere Gimferrer, digués en un dels seus comentaris cinematogràfics que Howard Hawks en va fer, d'*El punt del migdia*, una «personalíssima réplica» que va titular *Río Bravo* (1958) i que, segons el poeta, estava realitzada amb una «soberbia escritura» molt superior a la de Zinnemann.

Bé, jo som un addicte a *El punt del migdia* —i esper que no em perdonin el pecat mortal perquè em pugui guanyar dignament l'infern. Gràcies.

I, a més, tenc un altre motiu de simpatia per Zinnemann: que rea-

litzàs el film *Behold a Pale Horse* (1964) —aleshores era jo un *enfant terrible* de la crítica— i que podríem traduir per *Heus ací un cavall bai*. Aquest film té com a eix el retorn d'un exiliat (o maquis) espanyol i no va merèixer l'aprovació del Govern franquista, ans al contrari, va ser motiu perquè es prohibís la projecció de les pel·lícules de la Columbia a les sales d'estrena de l'Estat espanyol.

Aquest vell malsofrit és també un sentimental, un romàntic i agraeix els gestos de rebel·lia. ■